

HVAD CORONA LÆRTE OS

FOLKEKIRKEN PÅ FYN 2020

ENDELIG KOM VI PÅ FACEBOOK

*Lukningen af kirkerne var
det skub, der skulle til*

GUDSTJENESTEN ER KIRKENS KROP

*Et forsvar for søndagsgudstjenestens
betydning*

RITUALER RYKKER UDENFOR

*Flere kirkelige handlinger
foregår i det fri*



STOP!

Har du symptomer
på sygdom?
Så gå ikke ind!

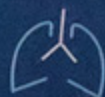
Du skal blive hjemme i to døgn efter du ikke
længere har symptomer på sygdom



Tor hoste



Feber



Vejtræknings-
besvær

coronasmitte.dk

sst.dk/corona

 SUNDHEDSSTYRELSEN

[corona | covid-19]

Hold afstand!



Beskyt dig selv og dem du er tæt på
mod smitte med ny coronavirus,
ved at holde god afstand.

INDHOLD

4 FOKUS PÅ DET BASALE

Indledning ved biskop Tine Lindhardt

6 LAD BUDSKABET GÅ VIRALT

Ordet får frit løb i blandt os, når videoandagter deles på de digitale medier

10 ENDELIG KOM VI PÅ FACEBOOK

Lukningen af kirkerne var det skub, der skulle til, for at få oprettet en side på Facebook

14 CORONA FIK OS TÆTTERE PÅ KIRKEN

Børnefamilie fik mulighed for at komme til gudstjeneste, når der var tid og lyst til at lytte

16 UNG MENIGHEDSRÅDSFORMAND TOG ANSVARET FOR VIDEO

Flest visninger fik de videoer, der blev lagt både på kirkens og byens facebookside

19 HOSPITALSPRÆSTER MED MUNDBIND

Præsterne blev heldigvis ikke smittespredere

22 FORKYNDELSE I GERNING

I Munkebo lavede præsterne telefonkæde og købte ind for dem, der ikke kunne selv

27 SAMARBEJDE MED LOKALRADIOEN

På Langeland gik præsterne i samarbejde med radioen om at få gudstjenesten ud til folk

30 GUDSTJENESTEN ER KIRKENS KROP

Et forsvar for det gamle dogme om søndagsgudstjenestens betydning

34 EN GUDSTJENESTE I POSTKASSEN

Præsten i Glamsbjerg nåede ud til menigheden med hjemmegudstjenester på papir

38 SJÆLESORG PÅ HAVNETRAPPEN

Der var behov for eksistentielle samtaler på byens trapper og bænke

40 DEN ÅNDELIGE SULT

Corona førte til større behov for sjælesorg

41 DEN GODE AFSTAND

Corona fik os til at se, hvad der er vigtigt

42 HJEMSENDT UNDER COVID-19

Fredag den 13. marts blev hverdagen med et slag anderledes for kirkens ansatte

45 NÅR RITUALERNE RYKKER UDENFOR

Flere kirkelige handlinger foregår i det fri

49 FAKTA OM FYENS STIFT

Stiftets tal - og fakta om hvem der varetager hvilke opgaver

50 AF- OG TILGANG AF PRÆSTER

Hvem fratrådte, og hvem kom til Fyens Stift

FOKUS PÅ DET BASALE



Gennem mere end et halvt år har coronapandemien hærget både vores eget land og alle lande verden over. Den gør det fortsat med dødsfald, alvorlig sygdom, mistede arbejdspladser, afsavn og ensomhed til følge.

Der er således ikke noget godt at sige om coronapandemien; den er en katastrofe. Samtidig ved vi, at selv en katastrofe kan vi lære noget af. Når tilværelsen pludselig bliver vendt på hovedet, kan det helt grundlæggende i vores tilværelse komme til at stå tydeligere frem. Vores blik bliver skærpet, og vi bliver klar over, hvad der er vigtigt og mindre vigtigt både menneskeligt og samfundsmæssigt, ligesom vi måske genopdager noget, som vi var ved at glemme, men som vi nu kan se, at det er vigtigt at huske. Det grundlæggende.

Når jeg ser den folkekirke, som viste sig under coronalukningen, var det en kirke, der netop holdt fokus på det helt basale: dåb, begravelse, forkyndelse af evangeliet i ord og handling samt vielse. Med andre ord: Livets begyndelse. Livets afslutning. Evangeliets ord om tro og håb som kan bære og bære over og bære med på det liv, vi skal leve. At sige ja til ham og hende vi elsker.

Det var der. På særlige vilkår, med begrænset deltagerantal, håndsprit og forholdsregler. Men det var der. Ligesom sjælesorg og omsorg og nærvær var der. Det krævede stor kreativitet og engagement fra præster, menighedsråd og ansatte. Der skulle tænkes nyt og handles anderledes for at forkynde uden kirkerum og for at modvirke, at den fysiske afstand mellem os også blev til en menneskelig afstand. Men der blev taget fat i udfordringen, og kirken nåede ud til mange gennem online gudstjenester, telefonkæder, hilsener i postkassen og meget mere. Folkekirken kunne 'omstille sig' for at holde fast i det grundlæggende.

Samtidigt blev jeg under coronapandemien mere bevidst om, hvor meget det fysiske betyder. Det fysiske kirkerum, at kunne være fysisk sammen og at kunne se, sanse, lugte, høre og røre hinanden. Det, tror jeg, er helt centralt for os som mennesker.

Derfor har jeg også i tilbageblikket 'en sten i skoen'. Kunne og skulle vi have åbnet kirkerummene for personlig andagt under coronalukningen – måske nogle timer i løbet af ugen? Var der behov for det? Ville det have været forsvarligt? Kunne vi have styret det? Det er jeg ikke færdig med at tænke over endnu.

Lærte jeg noget nyt under corona? Ja. Jeg lærte f.eks. at videomøder faktisk kan fungere glimrende, især til deling af viden eller når man er få deltagere. Det vil jeg bruge mere også efter corona. Personlige samtaler eller møder, hvor man er voldsomt uenige, synes jeg derimod er vanskelige med en skærm imellem.

Sidst men ikke mindst synes jeg, det er værd at bemærke, at den flade folkekirke viste sig at kunne træffe hurtige og vigtige beslutninger centralt under coronalukningen. Nu er opgaven at få myndigheden og beslutningerne tilbage til det lokale igen – til menighedsråd, præster og sogne.

Så hvad blev vi klogere på under coronapandemien? Har den lært os noget om, hvad der er umisteligt for os som kirke? Lærte vi noget nyt, og er der noget af det, vi kan tage med videre? Det giver menighedsrådsmedlemmer, præster, folkekirkemedlemmer og provster deres bud i årets Stiftsbog.



Desværre er coronapandemien her fortsat. Så selv om vi nok alle længes efter at vende tilbage til 'normale tilstande' og tiden før corona, vil restriktioner og forholdsregler overalt være en del af dagligdagen en rum tid endnu.

Det kalder på fortsat stor fleksibilitet og anderledes måder at gøre tingene på – også i kirken. Jeg håber, der kan være inspiration at finde og stof til eftertanke hertil i Stiftsbogen.

TINE LINDHARDT

Biskop



*De sociale medier
giver menigheder-
ne og præsterne
nye muligheder
for at sprede det
glædelige bud-
skab og komme
mennesker i
møde.*

LAD BUDSKABET GÅ VIRALT

I kirkebønnen beder vi om, at ordet må få frit løb i blandt os.
Det får det, når videoandagter deles på de digitale medier

AF **EVA TØJNER GÖTKE**,
SOGNEPRÆST I ODENSE

Da landet lukkede ned, og kirkedørene blev lukket i, blev vi efterladt isolerede i vores hjem. Der gik noget tid, før jeg selv forstod, hvilket indgreb det var. Hvornår har man lige i historiens lange løb hørt om, at kirker lukkede dørene – og så i en krisetid, hvor mennesker har allermost brug for at få forkyndt trøst og håb? Det blev for mig anledningen til at lære nogle tekniske færdigheder og forstå begreber, som var mig ligeså fremmede som 'nåde' og 'miskundhed' er for mange andre.

DE SOCIALE MEDIER SKAL LÆRES

De sociale medier er et redskab, som du skal lære at håndtere på linje med en boremaskine. Hvis man aldrig har prøvet det før, hverken at håndtere redskabet eller være forbruger af de sociale medier, bliver man nødt til at gå i lære. Det blev jeg nødt

til. Og læretiden er ikke omme. Jeg havde heldigvis voksne børn hjemme, som kunne bistå teknisk og komme med gode råd. Jeg stod også i lære – og gør det stadig – hos en journalist med faglig viden om kunsten at bruge digitale medier. Derudover udspørger jeg løbende brugerne, både de traditionelle kirkegængere og de 'nye' kirkegængere på de sociale medier, hvad de hver især synes virker og ikke virker. Og jeg kan afsløre, at der er delte meninger! Men det er der jo også i forhold til en søndagsgudstjeneste.

FORDYBELSE ELLER OVERFLADISKHED

Den helt store forskel på at holde søndagsgudstjeneste og lave en videoandagt er tiden. Søndagens gudstjeneste er forbundet med langsomhed og fordybelse, de sociale medier med flygtighed og overfladiskhed. Tiden er knap.

En anden forskel er, at ritualer for høj-



messen udstyrer præsten med en fast manual for, hvornår man skal tale og ikke mindst, hvor man skal stå. Med videoen som rum og redskab for forkyndelsen kom jeg ud af min komfortzone. Der var ingen menighed til stede i kirkerummet. Det virkede meget 'tomt'. Hvis ikke fagfolk havde vejledt mig om, hvordan billeder fungerer, og om hvor 'krævende' brugerne er, havde jeg været på Herrens mark. Det har været og er en vigtig læreproces.

HVORFOR BRUGE TID PÅ AT SE EN ANDAGT?

Som altid når der sker nogle forandringer i kirken, opstår der diskussion om for eller imod. Brugen af de digitale medier i forkyndelsen har også bragt sindene i kog. Røsterne imod handler om, at de sociale medier netop er flygtige og overfladiske. Derudover er de personfikserede: præsten kommer alt for meget i centrum. De sociale medier kan ikke favne menighedens fællesskab. Brugen af de sociale medier vidner om den narcissistiske kultur, vi lever i. Man kan ikke lade være med at gå op i, hvor mange 'likes', man får. Og dermed bliver det hele en katalysator for præstens forfængelighed. Jeg vil ikke se bort fra disse indvendinger. Jeg betragter ikke brugen af videoandagter som et enten-eller. Gudstjenesten trues ikke af de videoer, der bliver lagt ud på nettet. Jeg synes tværtimod, at videoandagten har givet afkast og kastet lys på søndagsgudstjenesten. Det har i hvert fald skærpet min egen opmærksomhed på,

hvorfor det er vigtigt at kunne samles og fejre gudstjeneste – og ikke kun fordi det er søndag. Det fokus på budskabet som videoandagten, af tidsmæssige årsager, kræver, er vigtigt at have som forkynder. Man bliver tvunget til at spørge sig selv, hvorfor det her er vigtigt at høre? Kommunikationseksperter spørger direkte: Hvorfor vil du have, at nogen skal stoppe op i floden af informationer og underholdninger og debatter på nettet og være med til en kort andagt? Det er jo, fordi jeg tror på, at det kristne budskab er en vigtig stemme ind i den usikre verden, vi lever i. Det kristne håb gør en forskel for os i den måde, vi lever med vores frygt og afmagt på. Kort og godt.

VIDEOANDAGTENS STYRKER OG SVAGHEDER

”Der er to grunde til at gå i kirke: man kan komme for at høre ordet eller for at være del af et åndeligt fællesskab”. Sådan sagde én af de kirkegængere, som jeg har drøftet dette emne med. Kommer man for at høre ordet, så er videoandagten en gave. For så kan man høre prædikenen igen eller stoppe op midtvejs og tænke videre selv – og vende tilbage. Sådan har mange meldt positivt ud om videoandagterne. Giver man sig derimod i kirken hen til sine egne associationer, er prædikenen måske slut, når man vender tilbage. Og er man til ord, så vil man gerne have det hele med. Her har videoandagten sin styrke. Tænk også på, hvor mange mennesker, der lytter til DRs

*Sognepræst Eva
Tøjner Götke
oplever, at
videoandagten
har kastet lys
på søndags-
gudstjenesten.*



radiogudstjenester: i gennemsnit 56.000 lyttere, her i Coronatiden en søndag helt op på 125.000 lyttere, iflg. oplysninger fra DR.

Er man derimod én, der går i kirke for at være del af et åndeligt fællesskab, så er videoandagten (og radiogudstjenesten) ikke nok. For mange er det af stor betydning at *være i kirke med andre*. For det virker som et åndeligt nærvær og et fællesskab, selvom vi måske slet ikke kender hinanden. Vi længes efter det samme. Og dét fællesskab er svært at skabe med en videoandagt på nettet. Og dog: en anden adspurgte oplevede kommentarerne og likes'ene på kirkens facebookside som en form for menighedens fællesskab: et livstegn fra mennesker i en tid, hvor vi ikke kunne ses og mødes i kirken.

Nu vil nogle nok sige, at der er flere grunde til at gå i kirke end de ovenfor nævnte. Den drøftelse ville være spænden-

de at tage i menigheden efter en gudstjeneste. Ligesom også brugen af de sociale medier i kirkelige sammenhæng. Sådanne samtaler er med til at skabe et menighedsfællesskab.

ET NYT KOMMUNIKATIONSMEDIE

Kirken har altid fundet nye veje til at sprede sit budskab. Apostlen Paulus skrev breve til sine menigheder, og de breve blev afgørende for kristendommens udbredelse. De kunne jo læses igen og igen, til forskel fra det talte ord. Da bogtrykkerkunsten i slutningen af 1400-tallet blev 'opfundet', var det også afgørende. Uden bogtrykkerkunsten havde vi ikke haft en reformation. Nu er der kommet et nyt kommunikationsmedie: de digitale medier. De giver menighederne og præsterne nye muligheder for at sprede det glædelige budskab og komme mennesker i møde. Vorherre bad os gå ud i alverden. Måske skal vi blive bedre til dét, præst og menighed, i stedet for at sidde og vente på, at folk kommer. I kirkebønnen beder vi om, at ordet må få frit løb i blandt os. Det får det med de digitale medier, når folk 'deler' videre. Tænk sig: i denne strøm af private videoer, dyrefilm, reklamer, musikvideoer, fake news – det hele af mere eller mindre lødig kvalitet – lyder Ordet rent og purt. Det er for mig at se udtryk for den kristne inkarnationstanke: at Guds ord blev kød og har taget bolig i blandt os. Det har altid været meningen, at det budskab skulle gå viralt – som en virus – til tro og til håb. ■

ENDELIG KOM VI PÅ FACEBOOK

Lukningen af kirkerne var det skub, der skulle til, for at få oprettet en side på Facebook

AF **JOHANNES LYSEBJERG NISSEN**,
SOGNEPRÆST I BEDERSLEV SOGN, NR. HØJRUP SOGN,
NR. NÆRAA SOGN OG UGGERSLV SOGN



Som præst i fire små landsogne på Nordfyn, har jeg normalt en god, løbende kontakt med mange mennesker i sognene. Det gælder både de regelmæssige kirkegængere og dem, som man ikke ser så ofte i kirken, men som helt klart ser sig selv som en del af sognet og mig som deres præst.

For nogle år siden betød ændringer i portostrukturen, at det blev uforholdsmæssigt dyrt at dele traditionelle kirkeblade ud til alle husstande i vores tyndt befolkede område. Det blev erstattet af en stor annonce i lokalavisen hver anden måned og en hjemmeside. Det har i og for sig virket fint, men man kan godt mærke, hvis et arrangement ligger i den sidste ende af perioden, hvor det er næsten to måneder siden, det blev annonceret.

De faste kirkegængere er glade for at kunne se kirketidene på hjemmesiden, da vi med fire kirker har meget skiftende gudstjenestetider i den enkelte kirke, men hjemmesiden bliver i sagens natur kun besøgt, når folk ved, at der er en oplysning, de mangler. Så hurtige beskeder om nye initiativer eller ændringer er hjemmesiden ikke så effektiv til.

Jeg havde derfor længe tænkt på at få etableret en facebookside for sognene, men små detaljer havde afsporet mig

gang på gang. Hvad skulle navnet f.eks. være, når vi nu har fire sogne i pastoratet? Jeg var mig jo også pinligt bevidst, at det langt fra ville være noget *first-mover* træk, snarere *last-mover*, da det jo vrimlede med kirkelige sider.

100 FØLGERE PÅ ET DØGN

Men corona-nedlukningen, betød, at jeg pludseligt var mere eller mindre afskåret fra sognenes befolkning med undtagelse af de få, jeg syntes jeg kunne være bekendt at ringe til for at høre, hvordan det gik. Den daglige, uformelle kontakt, som gik i stedet for en egentlig kommunikationsstrategi heroppe, forsvandt fra dag til dag.

Nu skulle facebooksiden op at stå, og det kom den så også. Jeg inviterede de af mine egne facebookvenner, der hørte til i lokalområdet til at ”synes godt om” den, og til at opfordre andre til det samme. Og i løbet af det første døgn kom der over hundrede følgere til, langt de fleste fra selve pastoratet. Jeg kunne hurtigt se, at følgerne faktisk var ret jævnt fordelt over sognene, og når man regnede de nærmeste familiemedlemmer med, så ville budskaber herfra i teorien kunne nå ud til alle, der havde bare den mindste interesse i kirkerne. ”I teorien” for jeg vidste jo, at det

*Mens kirkerne
var corona-luk-
kede, oprettede
sognepræst Jo-
hannes Lysebjerg
Nissen facebook-
siden ”Nr. Næ-
raa, Bederslev,
Uggerslev og Nr.
Højrup kirker”.*

vigtige så er at få lagt noget på, som folk vil ”like”, ellers glider det hurtigt i baggrunden igen.

EN KOLLEGA I HUSET

Det var så heldigt, at min kone lige var blevet præst, og knap to uger før nedlukningen var hun startet i et vikariat på Østfyn. Da vi så begge havde en kollega i huset, var det oplagt at samarbejde om produktionen af gudstjenestevideoer til Facebook og hjemmeside. Både mht. de praktiske og de liturgiske og teologiske spørgsmål, havde vi nu en mini-arbejdsgruppe, hvor vi hjalp hinanden.

Og responsen har været rigtig god. Både som det kan aflæses i de data, man får via Facebook og hjemmeside, men især når man møder folk i butikkerne, og de fortæller, at de har set gudstjenesterne flere gange. Og når konfirmander sms'er og spørger, om det tæller som en kirkegang, at de nu har set alle videoerne?

Udfordringen bliver nu efter coronatiden at holde fast i det, der er opnået, uden at det skal gå ud over alt det andet, der igen skal ske. ■

Nr. Næraa, Bederslev, Uggerslev og Nr. Højrup kirker
@de4sogneNordfyn · Religjøs organisation

Startside Anmeldelser Videoer Billeder Mere

Synes godt om

kjn@km.dk
Altid åben
Religjøs organisation · Lutheransk kirke · Kristen kirke

Billeder Se alle

Videoer Se alle

Gennemsigthed pCE sider Se alle

Facebook viser oplysninger for at hjælpe dig med bedre at forstå formålet med en side. Se handlinger, som er blevet udført af de personer, som administrerer og offentliggør indhold.

Siden blev oprettet 23. marts 2020

Relaterede sider

Vanessa Sprogskole Synes godt om

Dalum kirke Marianne Hols ... Synes godt om

KFUM - Sp.É Udendørsakti ... Synes godt om

Ja, den mening blev man jo ikke så meget klogere af. Bortset fra at de planlagte gudstjenester d. 17/5 så også er aflyst, og vi venter spændt på hvad vi så må efter den 18/5. Der kommer forhåbentlig noget mere indenfor de næste dage.

13 1 deling

Synes godt om Kommenter Del

Din kommentar ...

Nr. Næraa, Bederslev, Uggerslev og Nr. Højrup kirker
5. maj ·

Nogle overvejelser foran et paradisæblæ.

0:36 / 1:38

16 1 kommentar

Synes godt om Kommenter Del

Mest relevante

Nr. Næraa, Bederslev, Uggerslev og Nr. Højrup kirker
4. maj ·

HVAD CORONA LÆRTE OS

” **Hvad savnede folk mest, da kirkerne lukkede ned? Indtil nu har de fleste, jeg har talt med, svaret: fællesskabet! Ikke gudstjenesten.**

PETER LIND, MIDDELFART PROVSTI

Vi blev mindet om, at når vi siger, at gudstjenester og kirkelige handlinger er kerneydelserne, så er det fordi, de er det! Det er først og fremmest dem, vi har manglet at kunne mødes omkring, som vi er vant til.

BENTE HOLDGAARD, SVENDBORG PROVSTI

Vi fik en kraftig påmindelse om, hvad der er kittet i sammenhængen imellem folk og folkekirke. Vi oplevede en folkelig velvilje i forhold til, at vi under vanskelige forhold så dog alligevel stod klar til at døbe, vie og begrave med nærvær. Jeg har til gengæld endnu til gode at høre om dem, som savnede f.eks. ”Gud og spaghetti”.

PAW KINGO ANDERSEN, HJALLESE PROVSTI

En præst skal være til stede i menneskers liv – især når det er svært. Den forståelse af præsteembedet er blevet udfordret af coronaen, og vi har opdaget, at vi trænger til at reflektere over forholdet mellem præst og tjenestemand.

LONE WELLNER JENSEN, KERTEMINDE OG NYBORG PROVSTI

Kirken kom med et til at stå stærkere i de sociale medier, så jeg tror, at vi nåede mange flere mennesker med evangeliet, end vi plejer.

KELD BALMER HANSEN, BOGENSE PROVSTI

Coronakrisen har vist os, at præster rent faktisk kan være meget kreative og innovative i måder at kommunikere og nå ud til folk på.

LARS OLE JONSSSEN, FAABORG PROVSTI

Vi har vænnet os til at bruge teknologien som en måde, hvor vi kan komme i kontakt med hinanden på afstand, hvilket har givet mange fordele.

ULRIKA REGINA LJUNG, ODENSE SANKT KNUDS PROVSTI

I det ændrede arbejdsmonster fik præsterne mulighed for og ro til mere sammenhængende læsning af såvel faglitteratur som skønlitteratur. Noget der kan være svært i en hverdag med mange forskelligartede opgaver.

INGE DALSGAARD JENSEN, MIDTFYN PROVSTI

Den hurtige og effektive nedlukning mindede os om, at Folkekirken i overvejende grad fortsat er en statskirke.

OLE HYLDEGAARD HANSEN, ASSENS PROVSTI

Vi fik besindet os på, hvad der virkelig tæller i kirken – og hvad der sagtens kan vente.

TRILLE BAKKIAM BRINK WESTERGAARD, LANGELAND-ÆRØ PROVSTI



CORONA FIK OS TÆTTERE PÅ KIRKEN

Børnefamilie fik mulighed for at komme til gudstjeneste, når der var tid og lyst til at lytte

AF **MARIANNE JENSEN**,
PÆDAGOG, ØSTRUP

Vi er en familie på fire. Anders på 45, Marianne på 43, Jonathan på 17 og Julie på 12. Vi bor på landet ved Østrup, Otterup, Nordfyn på et lille husmandssted.

Som børnefamilie er der meget at se til, og derfor kommer vi ikke i kirke så ofte, som vi gerne ville. Men vi kommer til høj-tiderne og ellers nogle få gange i løbet af året. Når kirken holder "spis sammen", deltager vi som regel, da det er en hyggelig og anderledes måde at mødes på i kirken.

I foråret, da alt ændrede sig fra den ene dag til den anden på grund af corona, følte vi, at vi havde endnu mere brug for kirken, troen og sammenholdet. Men kirken var jo desværre lukket.

Vi følger kirken på Facebook, og vi blev meget positivt overraskede over at se, at vores lokale præst Keld lavede gudstjenester online. Keld optager gudstjenesten forskellige steder i lokalområdet. Han er en rigtig dygtig præst, som man har lyst til at lytte til. Han fortæller evt. lidt historie om det

sted, han er, og derefter holder han en kort gudstjeneste.

Det var rigtig rart, at man kunne se den, når man havde tid og ro til det. Vi følte os tættere på kirken i en svær og meget anderledes tid.

Jeg holder meget af at høre om de ting, Keld snakker om. Jeg får en indre ro, og jeg reflekterer over det, han fortæller. Især næstekærlighed betyder meget for mig i dagligdagen, og det er et emne, der fylder meget i hele verden.

Man får et wakeup-call – bliver mindet om, at man lige skal standse op og mærke efter – huske på, at vi skal være gode ved hinanden.

Jeg har skrevet til Keld, at jeg håber, at disse små gudstjenester kan fortsætte fremover. Evt. bare en gang om måneden.

Det vil aldrig være det samme som at være fysisk i kirken. Man savner nærværet, stemningen, salmerne og nadveren. Men disse små videoer betyder, at kirken kan komme til dig, når du har tid og lyst til at lytte. ■

*Marianne Jensen
følte sig tættere
på kirken under
coronalukningen,
fordi hun havde
mulighed for at se
lokale gudstjenester
på Facebook.*

UNG MENIGHEDSRÅDSFORMAND TOG ANSVARET FOR VIDEO

Flest visninger fik de videoer, der blev lagt både på kirkens og byens facebookside

AF **THOMAS PATRICK INGEMANSEN**,
FORMAND FOR FAABORG MENIGHEDSRÅD

Da corona-lukningerne ramte Faaborg Kirke, var vi fast besluttede på, at hvis ikke menigheden kunne komme til gudstjeneste, så måtte gudstjenesten komme til menigheden. Selvom man kan høre gudstjenester i radio og tv, betyder det meget for os som menighedsrådsmedlemmer og faste kirkegængere, at vi kan få lov til at høre vores egne præster. Derfor valgte vi at lave gudstjenester på video. Vores videoer blev ikke lavet for at vise omverdenen, hvilken kirke vi var, men mere som et tegn til vores eget sogn, at selvom kirken var lukket, så var vi stadig kirke, dog under andre forhold.

Som menighedsrådsformand faldt det mig meget naturligt at tage ansvaret for vores digitale kirke under nedlukningen. Jeg er 32 år og opvokset med den digitale verden, så man kan sige, at det er et eksempel på, at det kan være en god ting at have unge med i menighedsrådet.

Vi har fået rigtig mange positive tilbagemeldinger på vores videoer, både fra faste kirkegængere, og også fra folk, der ikke kommer så meget i kirke. Selv en af vores ældste kirkegængere, der fyldte 90 år i foråret, har trofast set med hver eneste gang. De fleste af de tilbagemeldinger, vi har

fået, har handlet om, at folk var glade for, at vi fastholdt den samme struktur i alle gudstjenesterne, samt at vi både havde orgelspil, salmesang, bøn, læsninger og præstens prædiken med.

Vores gudstjenester på video har været vist mellem 30 og 330 gange, og en interessant iagttagelse er, at de videoer, som blev promoveret via Faaborg bys lokale facebookside, haft flest visninger.

EFTER CORONAKRISEN

Vi fortsætter med at bruge video i Faaborg Kirke også efter coronakrisen, selvom det ikke bliver på samme måde, som da kirken var lukket. Vi laver videoer fra kirkens hverdag, fortællinger om arrangementer og eventuelt præsternes overvejelser til søndagens prædiken.

Sådanne optagelser er hurtige at producere og lægge på Facebook og YouTube, og de kan være med til at sikre, at mennesker, der er bekymrede for smitte, stadig kan føle sig som en del af menighedslivet.

Videoerne bliver dog et supplement til og ikke en erstatning for gudstjenesten. ■



*Menighedsråds-
formand Thomas
Patrick Inge-
mansen optog og
redigerede selv
Faaborg Kirkes
onlinegudstjene-
ster, mens kirken
var lukket på
grund af corona.*

Sådan gjorde vi:

Videoptagelserne blev lavet i sekvenser med musik og læsninger/prædiken for sig og derpå sammenklippet efterfølgende med små videoklip fra og omkring kirken. Vi optog på en hverdag i løbet af ugen, og selve gudstjenesten blev vist den pågældende søndag eller helligdag. Det hele blev optaget på min iPhone, hvorefter jeg gik hjem, sammenklippede og redigerede videoerne via et gratis program på min computer. Herefter blev videoen lagt på kirkens hjemmeside, Facebook og på vores YouTube-kanal. Vi forsøgte at variere gudstjenesterne lidt. Vi havde bl.a. en gudstjeneste, der havde temaet - Danmarks befrielse. Her havde vi besøg af vores borgmester, der holdt en tale om 75-året for befrielsen. Derudover forsøgte vi os med en lægmandsprædikant. Begge dele blev taget rigtig godt imod af vores online kirkegængere. Vi brugte ca. en time pr. video til optagelse af musik, sang samt præstens bøn, læsning og prædiken. Det var sammenklipningen, der tog længst tid. Jeg brugte 3-4 timer pr. video til at redigere optagelserne, og jeg blev hurtigere og bedre til det for hver gang.

Se gudstjenesterne her: **www.faaborg-kirke.dk/online-gudstjenester**

HVAD CORONA LÆRTE OS

Refleksioner fra
provsterne i
Fyens Stift

” *Nu hvor kirkerne var lukkede,
stod man pludselig der og baksede
med mobilkamera og selfiestang for
at få evangeliet ud på nye måder.
Det var en spændende udfordring.*

KELD BALMER HANSEN, BOGENSE PROVSTI

*Kirken behøver ikke kirker
for at være kirke.*

PETER LIND, MIDDELFART PROVSTI

**Kirkebygningen viste sig at være et betydningsfuldt
sakralt rum for mange. De ville have åbne kirker i
coronatiden. Vi bruger rummet for lidt! Vi holder
selvfølgelig gudstjenester og kirkelige handlinger, og vi
underviser og hører musik i kirkerummene. Måske skulle
vi præster bare være der noget mere i det daglige.**

LONE WELLNER JENSEN, KERTEMINDE OG NYBORG PROVSTI

*Nu, vi har haft mulighed for kun
at mødes digitalt, har det vist sig at
være en brugbar mulighed som supplement
til fysiske møder, ikke en erstatning.*

INGE DALSGAARD JENSEN, MIDTFYN PROVSTI

HOSPITALSPRÆSTER MED MUNDBIND

Præsterne blev heldigvis ikke smittespredere

AF **PETER LIND,**

PROVST I MIDDELFART OG PROVST FOR PRÆSTER

TILKNYTTET SUNDHEDSSEKTOREN I REGION SYDDANMARK

Tirsdag den 10. marts havde jeg planlagt et møde med de 20 præster, der er tilknyttet sundhedssektoren i Region Syddanmark. Det er præster, der arbejder på regionens sygehuse, psykiatriske afdelinger, hospicer og i palliative teams. I løbet af weekenden var mediernes omtale af ”den der coronavirus ovre fra Kina” blevet langt mere alvorlig og påtrængende med beretningerne om store udbrud i Italien og konstateringen af de første smittede i Danmark, og mandag morgen sendte jeg derfor en mail ud til de 20 præster: ”Kære alle. Jeg er meget i tvivl, om vi skal gennemføre mødet i morgen. Det vil ærgre mig utroligt meget at skulle aflyse det, men er det for risikabelt i forhold til jeres arbejdspladser? Jeg har forsøgt at komme igennem til sundhedsstyrelsen, men det er – selvfølgelig – helt umuligt. Så hvad mener I?”

Svarene, der kom ind de følgende timer, var overvejende for at gennemføre mødet som planlagt. Én af præsterne var netop kommet hjem fra en skitur i Østrig og havde lige spurgt sin læge om det var tilrådeligt at deltage i mødet og havde fået grønt lys til det, så lidt over middag skrev jeg ud

til præsterne igen, hvor jeg meddelte, at vi holdt mødet som planlagt og tilføjede: ”...med diverse forholdsregler; dvs. jf. sundhedsstyrelsen at man anbefales ikke at udveksle håndtryk, krammere og kindkys. Og alle bliver sendt ud for at vaske hænder før frokosten!”

Jeg kan tydeligt huske, at jeg skrev det med et lille smil og tænkte, at det var der nok nogle af præsterne, der med en vis overbærenhed i stemmen ville kommentere det til mødet næste dag.

EN NY MAIL

Knap fem timer senere måtte jeg sende en ny mail ud, hvor jeg på baggrund af en udmelding fra regionerne om, at alle eksterne kurser, møder og lignende var aflyst, indtil videre til udgangen af marts, måtte meddele præsterne, at nu blev vi nødt til at aflyse vores møde. Men stadig med en nagen-
de tvivl om det måske var en overreaktion.

Lidt over to døgn senere, onsdag aften d. 11. marts, holdt Mette Frederiksen sit berømte pressemøde, hvor hun meddelte, at det danske samfund lukkede ned, og at sygehusene skulle forberede sig på at håndtere en krisesituation



med mange coronasmittede, så vi kunne undgå den skræmmende og kaotiske situation, vi begyndte at få billeder af fra Italien.

Her i skrivende stund tre måneder efter kan man heldigvis konstatere, at de voldsomme og dramatiske tiltag virkede efter hensigten. Den positive historie har vi som kirke også en andel i, fordi vi har været bevidste om vores medansvar som en del af samfundet.

SKRÆMMENDE UNDTAGELSESTILSTAND

På sygehusene har præsterne været en naturlig del af det almindelige beredskab, og det har f.eks. betydet, at præsterne selvfølgelig har været underlagt de samme regler med hensyn til brug af værnemidler som sundhedspersonalet. Fra sygehusene i Region Syddanmark kan præster berette om praktiske erfaringer med at håndtere de påkrævede værnemidler, og at det efter den første tilvænning både hos præst og sygehuspatient faktisk hurtigt føltes helt normalt og ikke forhindrede hverken fortrolighed eller nærvær i såvel tilstedeværelse som samtale.

Men Solveig Refsgaard, som er sygehuspræst på OUH, Odense, har også konstateret, at de overordnede restriktioner har sat sit meget tydelige præg på arbejdet på sygehuset. Der har været en skræmmende følelse af undtagelsestilstand. I det store modtagelsesområde ved indgangene, hvor det ellers plejer at myldre med mennesker, har der kun været få personer - og en enkelt robot, der indskærpede, at man skulle holde afstand, bruge håndsprit og vaske hænder. Pårørende har generelt ikke haft lov til at besøge den indlagte; kun ved kritisk sygdom har én pårørende haft lov til at være til stede og kun én time om dagen. Patienter har følt sig forladte og glemte; pårørende har følt skyld og afmagt. Det har naturligvis ført til frustrationer både hos patienter og familier og tillige hos sundhedspersonalet. Det har været et tilbagevendende tema i mange af samtalerne med sygehuspræsterne, og Solveig

*Hospitalspræst
Solveig Refsgaard
er én af de præster,
der har fået
praktisk erfaring
med at håndtere
de værnemidler,
som bruges på
sygehusene.*

Refsgaard er overbevist om, at eftervirkningerne af det kan vare ved i lang tid fremover.

DET PRÆSTELIGE BEREDSKAB

Der blev etableret et samarbejde med både beredskabspræster og værnspræster, så de kunne indgå i det præstelige beredskab på sygehusene. Det blev ikke nødvendigt at indkalde de ekstra præster til betjeningen af sygehusene i Region Syddanmark, men det er en god erfaring at have med fremover at vide, at man på den måde kan trække på hinandens ressourcer og helt særlige præstekompetencer, og at vi er klar til at kunne være til stede som kirke også i sådan en ekstrem nødsituation.

Jeg er nu ved at finde en ny dato for et møde med sygehuspræsterne og bøvler med at finde plads i kalenderen. Men jeg er meget glad for, at vi ikke holdt det møde i marts. Selvom det bagefter viste sig, at ingen af præsterne var smittet, så kan jeg stadig komme til at tænke på, at hvis nu... og hvis en del af de 20 præster hver især var kommet ud på deres respektive institutioner, og dér havde smittet det pågældende sundhedspersonale... Den tanke er også en nyttig erfaring at have med fremover. ■



*Sognepræst Eva
Fischer Boel
fortalte om
telefonkæden
på sin private
facebookside, og
det gav pote!*



FORKYNDELSE I GERNING

I Munkebo lavede præsterne telefonkæde
og købte ind for dem, der ikke kunne selv

AF **IBEN BAGER SJØDAHL NIELSEN OG EVA FISCHER BOEL,**
PRÆSTER I MUNKEBO

Hvordan skal vi nu være kirke? Det spørgsmål stillede vi os selv og hinanden, da vi mødtes om morgenen efter pressemødet, hvor store dele af samfundet blev lukket ned. For lige så sikkert det var, at vores kirkebygninger og sognelokaler måtte lukke ned for en stund, lige så stensikkert var det, at behovet for kirken som fællesskab stadig var der. Men hvordan skulle vi være et kristent, medmenneskeligt fællesskab, når vi ikke måtte samles?

FYSISK OG ÅNDELIG FØDE

I Munkebo blev vi hurtigt enige om at flytte vægten lidt fra den ene fod til den anden: Lidt groft sagt fra forkyndelse i ord til forkyndelse i gerning. Med Grundtvigs ord

”Menneske først, kristen så” i baghovedet, blev det klart for os, at vi måtte have fokus på det mest basale: Vi skal have noget at spise, og vi skal have nogen at tale med.

HJÆLP TIL INDKØB

Vi tilbød at handle ind for mennesker i sognet, der ikke selv havde mulighed for at handle eller hente medicin, enten fordi de havde karantæne eller på grund af smittefare, eller fordi de var utrygge ved at gå ud.

Helt praktisk foregik indkøbshjælpen ved, at folk kunne ringe til os og afgive bestillinger, hvorefter vi tog ud og handlede ind. Varerne stillede vi ved døren, og så ringede vi blot på og gik igen for at undgå fysisk kontakt. Nogle gange blev det heldigvis til vink og smil fra dør til indkørsel. I



posen var også en bon og nummer til bankkonto eller MobilePay, og så var betaling på plads.

TELEFONKÆDE

En ting var, at det kunne være vanskeligt at komme ud at købe ind, så man kunne få noget at spise. Noget andet var den åndelige sult efter socialt samvær. Hvordan kunne vi som kirke hjælpe her?

Mennesker i Munkebo er generelt åbne og gode til at tale sammen, og det gav os ideen til at etablere en telefonkæde. Efterhånden som folk meldte sig til at deltage, føjede vi dem til listen.

Helt lavpraktisk blev kæden sat i gang om morgenen hver anden dag, hvor den

første på listen ringede den næste op. Alle havde fået besked om, hvem de ville blive ringet op af, og hvem de skulle ringe videre til. Vi lagde vægt på, at der ikke var nogen forventning om, at der skulle føres lange filosofiske samtaler, og vi lavede et lille skriv med forslag til, hvad man kunne tale om, hvis man skulle føle sig på bar bund.

Efterhånden som Danmark åbnede op, var der nogen, som skulle i gang med deres arbejde og gøremål igen. Så ca. hver 14. dag skrev vi sms'er rundt for at høre, hvem der gerne ville fortsætte, og så opdaterede vi listen. Officielt er telefonkæden stoppet nu, men vi ved, at der er flere, som har lært hinanden godt at kende, og som er fortsat med at tale sammen. ■

*Sognepræst Iben
Bager købte ind
for nogle af de
mennesker, der
ikke selv havde
mulighed for
det, mens coro-
nasmitten var
på sit højeste.*

Overvejelser over kommunikationsformen

Vi annoncerede både på de sociale medier og i god gammeldags papirform: I avisen, ved omdeling af flyers – og med hjælp fra hjemmehjælpere, som kom rundt til folks hjem. Vi har i det hele taget være opmærksomme på, at de sociale medier ikke måtte udgøre hele vores "sendeflade", så vi derved kom til at udelukke dem, som ikke har adgang til Facebook og lignende.

Opfordringen til at deltage i telefonkæden blev i første omgang lagt op på kirkens facebookside. Det kom der ikke meget respons ud af.

Hvordan når vi ud til flere? Og hvordan får vi signaleret, at det her altså ikke er en farlig-from kirketing for de særligt indviede, men at det her er for alle? Det spørgsmål stillede præsterne sig. Den ene præst, Eva, er født og opvokset i byen og har været præst her en årrække, hvorfor hun har mange facebookvenner fra byen. Derfor blev det hendes private facebookprofil, som opslaget fik udgangspunkt i – og derfra kunne det så deles på Ibens side, på kirkens side og på Stinas (kirke- og kulturmedarbejder ved Munkebo Kirke) side – og ikke mindst på byens forskellige lokale facebookgruppers sider. Det gav pote! Opslaget blev pludselig delt et utal af gange, og der var stor interaktion. Også Fyens Stiftstidende fik øje på det og lavede en artikel.



HVAD CORONA LÆRTE OS

Refleksioner fra
provsterne i
Fyens Stift

” *Der er langt fra ministerielle forhandlingsborde til graverkontorer. Den totale nedlukning udfordrede menighedsrådenes håndtering af bestilte forårsblomster, men som kirkegårdspersonalet heldigvis forholdsvis tidligt fik lov til at plante.*

OLE HYLDEGAARD HANSEN, ASSENS PROVSTI

Kommunikationen fra Kirkeministeriet og ”nedefter” kunne godt blive lidt bedre. Og lidt hurtigere.

PETER LIND, MIDDELFART PROVSTI

Vi oplevede en imponerende forståelse og fleksibilitet hos folkekirkemedlemmerne, når vi drøftede muligheder og umuligheder omkring begravelser, vielser, dåb, konfirmationer mv.

TRILLE BAKKIAM BRINK WESTERGAARD, Langeland-Ærø Provsti

SAMARBEJDE MED LOKALRADIOEN

På Langeland gik præsterne i samarbejde med radioen om at få gudstjenesten ud til folk

AF **PETER M. MØBERG**,
SOGNEPRÆST I NORDLANGELAND PASTORAT

Lyttede man i år til Radio Langeland Påskedag kl. 10.00, kunne man sammen med de øvrige lyttere komme til påskekudstjeneste hjemme hos sig selv. Tilmed en lokal gudstjeneste, optaget i én af Nordlangelands kirker, Bøstrup Kirke, med lokale medvirkende. Når det kunne lade sig gøre, skyldtes det naturligvis både et beredvilligt personale og et godt samarbejde med Langelands lokalradio, hvor to frivillige stillede op, optog gudstjenesten og bearbejdede optagelserne, som så kunne sendes søndag formiddag.

HVORDAN KUNNE VI NÅ MENIGHEDEN?

Jeg er den ene af to præster i Nordlangeland Pastorat, der er et flersognspastorat bestående af seks små sogne. Pastoratet deler mange af de samme udfordringer og muligheder som de øvrige land- og udkantsområder i Danmark. Det fik også betydning for vores mulighed for at være kirke under coronakrisen. En del af vores menighed er nemlig, lige så lidt som vi selv, brugere af sociale medier i særlig stor grad. For os ville for eksempel Facebook derfor ikke være det naturlige mødested, når nu kirkerne var lukkede. Alene ved facebookopslag ville vi simpelthen ikke nå ret mange af dem, der først og fremmest var i vores tanker.

Noget vi til gengæld er gode til, det er at samarbejde på tværs af foreninger, institutioner og kirke. Det er ofte nødvendigt, og det er altid givende. Derfor lå samarbejdet med Radio Langeland også lige for i denne situation. Stationslederen Kim Hansen var straks med på at sende en gudstjeneste påskedag. Han kunne også bekræfte vores formodning om, at lokalradioen når ud til en del af dem, der ikke normalt lige ville falde over et facebookopslag.

LITURGIEN SKULLE TILPASSES

Sammen med graver, kirkemusikere og selvfølgelig lokalradioens frivillige faldt det i mit lod at stå for påskekudstjenesten. Under forberedelserne blev det ret hurtigt klart, at jeg ikke skulle tænke mig det som en transmitteret gudstjeneste, men derimod som en radiogudstjeneste. Lytterne skulle ikke sidde derhjemme og følge med i, hvad der skete i kirken, lige så lidt som jeg skulle fejre gudstjeneste for fire mikrofoner i et ellers tomt kirkerum. Når folk tændte radioen, skulle deres køkken eller deres dagligstue være deres kirke. Jeg skulle ikke tale til en menighed, der sad på deres vante pladser på kirkebænkene, men til en menighed, der sad hjemme ved spisebordet med avisen foran sig og en gispende kaffemaskine på køkkenbordet, eller i sofaen i



*Sognepræst Peter
M. Moberg
fortsætter
med at lave
radiogudstjenester
efter corona-
nedlukningen.*

Radiogudstjenesten var ikke det eneste langelske kirke-radiosamarbejde. I fællesskab med Radio Diablo producerede præsterne på Langeland også en række podcasts, hvor påskens forskellige temaer blev diskuteret. Det blev til i alt fem podcasts, der blev lagt op på Radio Diablos facebookside.



stuen med et tikkende bornholmerur bag sig og en hund i lænestolen.

Det gjorde det nødvendigt at tilpasse liturgien til en ny situation. Der er ting, som fungerer fint i kirkerummet, men som let kommer til at virke mærkelige eller påtagede, når man først og fremmest henvender sig til folk, der sidder derhjemme og lytter til radioen. Som et oplagt eksempel kan nævnes de gudstjenesteled, der kræver et korsvar. De måtte enten udelades eller omformuleres. Det var også en opgave, som krævede noget ekstra af kirkemusikerne – især i forbindelse med salmesangen.

VI GØR DET IGEN

Var det så umagen værd? Det tyder alt på, at det var. Jeg har sjældent fået så meget respons på en gudstjeneste. Både flittige og mindre flittige kirkegængere har udtrykt glæde over initiativet. Først og fremmest, tror jeg, over muligheden for overhovedet at kunne fejre gudstjeneste. Også radioen har modtaget positive tilbagemeldinger. Derfor er det heller ikke sidste gang, de sender gudstjeneste fra de langelske kirker. Fremover vil de en gang i kvartalet transmittere en gudstjeneste fra enten Langeland eller Strynø. Det er positivt. For ikke kun under coronakrisen oplever vi, at der er folk, der gerne vil, men af den ene eller anden grund ikke kan komme til gudstjeneste. Hidtil har de naturligvis kunnet benytte sig af eksempelvis DR's forskellige tilbud, men nu får de altså også et lokalt tilbud. ■



Stationslederen for Radio Langeland, Kim Hansen er i fuld gang med at optage radio-gudstjeneste.

*Lone Wellner
Jensen i Kerte-
minde Kirke.
Noget af det
første, der blev
efterspurgt un-
der coronaluk-
ningen, var, at
kirkerummet
skulle åbne
for personlig
andagt.*



GUDSTJENESTEN ER KIRKENS KROP

Et forsvar for det gamle dogme om søndagsgudstjenestens betydning

AF **LONE WELLNER JENSEN,**

SOGNEPRÆST I KERTEMINDE, PROVST I KERTEMINDE PROVSTI
OG KONSTITUERET PROVST I NYBORG PROVSTI

Præster og teologer har et dogme, der lyder: Det er søndagsgudstjenesten, der holder kirken sammen, og på den hænger alle de andre ting, der sker i kirken - som grene på en stamme. Er det stadig sandt efter kirken coronakarantæne? Er kirken ikke snarere blevet fragmenteret – tilstede i små klip, drypvis i streaminger, kirkelige handlinger og personlig andagt?

Jeg vil gerne her forsvare det gamle dogme om søndagsgudstjenestens betydning:

I gudstjenesten tager jeg hjemmefra – også i åndelig forstand. Jeg er ikke lukket inde i min egen sfære, mine egne tanker og problemer, jeg er flyttet over i Guds verden. Derfor er gudstjeneste noget fysisk. Helt nødvendigt noget fysisk.

MIG I CENTRUM

I coronatiden har vi skypet meget med hi-

nanden. En ven af mig sagde i den forbindelse:

”Jeg kan jo altid trykke på den røde telefon og forlade mødet. Med et lille klik forsvinder alt det, jeg ikke bryder mig om.” Det er fristende – samtalen bliver et rum, hvor det er mig, der styrer. Den form for kommunikation passer i en narcissistisk epoke. Det er mig, der er i centrum og i kontrol.

Når jeg streamer gudstjenester, er jeg også i kontrol. Jeg henter kaffe og kigger også lidt i avisen. Måske spoler jeg lige lidt tilbage for at vise min mand det sjove sted, hvor præsten læser forkert! Mødet mellem Gud og mig er nu på mine præmisser, men går det? Mht. billedmedier og forkyndelse bevæger vi os altid – uanset hvor god præsten og organisten er, uanset hvor godt køret synger - på kanten af det banale, på kanten af det pinlige, på kanten af det demagogiske. Det bliver nemt primitivt, når



jeg ikke sætter mig selv i spil ved at deltage. Tro er delikat – på den gode måde. Krop er forbundet med ansvar. Vi ser blod og krig og krimi, men når vi skal lægge krop til bliver det alvor. Det er det samme med tro – når vi skal lægge krop til bliver det alvor.

DET FYSISKE MØDE MED GUD

Hvordan talte vi om kirken i coronatiden? Hvordan prioriterede vi? Jeg erindrer, at noget af det første, der blev efterspurgt, var kirkerummet, at det skulle åbne for personlig andagt. I det ønske ligger for mig at se en erkendelse af, at forandring er knyttet til mit fysiske møde med Gud. Jeg skal flytte mig, jeg skal ind i kirken for at sættes fri af ”verden”.

Vores tro er funderet på krop. Sammenhængen mellem Gud og menneske etableres ikke ved, at jeg hæver min ånd til Gud, men ved at Gud sænker sin ånd ned i en krop. Derfor er kroppen helt uopgivelig for os. Den tidlige kirke måtte slås for det med kroppen. En af de tidligste ”udglidninger” fra den kristne tro handlede præcist om det med kroppen. Gnostikerne ville gerne åndeliggøre den kristne tro – de ville hæve den ud af verden og placere troen og frelsen i menneskers hoveder.

At vejen går fra Gud til menneske understreges igen ved trosfortællingens afslutning – i opstandelsen. Det var ikke en drøm, en hallucination eller en åndelig oplevelse. Det var ikke et udsagn, det var en krop, der var på spil i opstandelsen.

DJÆVELEN VAR OPFINDSOM

Ja, det er så dogmatik, det er læresætninger, men hvad betyder det for os, der er menighed i 2020 i Danmark i en coronatid? Der er vel ikke nogen i vores kirke, der kunne finde på at sige, at vi godt kan undvære højmessens, men spørgsmålet er, om højmessens fortøner sig, om den bliver en skygge af sig selv i en kirke, der til stadighed ser det som sin opgave at finde på nyt?

Djævelen har virkelig været opfindsom med coronaen. I forbindelse med coronaen blev kirkens tilstedeværelse hos de svage konverteret til forbrydelse. Den barmhjertige samaritaner blev en potentiel smittespreder og dermed en farlig mand. Fysikken blev taget ud af kirken, der dog hurtigt greb til det virtuelle. Og nu hænger vi så på det! Nu beder mange om, at vi fortsætter med videoer, streaminger osv. Kan vi så ikke bare gøre det? Jo, det kan vi godt, men det virtuelle lever af det fysiske. Det er en nødløsning – hvor du kun kan komme i forbindelse med dét, du kender i forvejen.

FORHOLDET TIL GUD ER IKKE PRIVAT

Vi har i hele coronatiden kunnet foretage kirkelige handlinger – dog med et meget begrænset antal deltagere. De kirkelige handlinger er kendetegnet ved at de målretter forkyndelsen, retter den mod et jeg i en bestemt situation. Mange finder de kirkelige handlinger mere meningsfulde end gudstjenesterne. De føler sig talt til



*Lone Wellner
Jensen mener,
at de nye
kommunikationsformer er
surrogater.*

på en mere direkte måde. Omvendt set kan handlingerne blive *for* private. Mange måtte i coronatiden opleve, at vi kan blive for få til en kirkelig handling. Vores forhold til Gud må ikke blive privat. Helt instinktivt ved vi, at Guds gerning gælder os alle, at det bliver større, jo mere det deles. Som det offentlige, ikke målrettede møde er gudstjenesten dét sted, hvor jeg bliver til vi.

NYE KOMMUNIKATIONSFORMER ER SURROGATER

Dette er ikke maskinstorm. Det har været godt med de nye kommunikationsformer – men de er surrogater, og de kan i værste fald flytte fokus fra gudstjenesten. Kirkens sande væsen er fysisk. Sat på spidsen så har mange af coronatidens virtuelle udtryk båret præg af legitimering. Vi har haft behov for at vise, at vi er her. Denne trang til legitimering er blot en forlængelse af kirkens kamp for at placere sig i et pluralistisk Danmark. Vi er som kristen kirke i Danmark hele tiden i forsvarsposition: Vi forsvarer, at vi har en særlig status i Grundloven. Vi forsvarer, at der opkræves kirkeskat, vi forsvarer, at kirkeklokkerne ringe og forstyrrer byens folk, og vi forsvarer, at vi tror, at der findes en gud, og ikke nok med det, vi forsvarer, at Han blev menneske.

I den situation bliver kroppen virkelig vigtig. Det bliver endnu mere betydningsfuldt, at vi mødes til gudstjeneste og giver kirken krop. ■

EN GUDSTJENESTE I POSTKASSEN

Præsten i Glamsbjerg nåede ud til menigheden med hjemmegudstjenester på papir

AF **ANJA DAMKJÆR TRUE,**
SOGNEPRÆST I GLAMSBJERG

Da det i foråret stod klart, at kirkerne skulle lukke, måtte jeg overveje, hvordan jeg kunne være præst for menigheden i sognet, når to af grundpillerne blev taget ud af ligningen: gudstjenestefejring og selve mødestedet: kirkerne.

Hvem er menigheden? Hvor er menigheden? Hvordan kan der fejres gudstjeneste uden at vi mødes i kirken? Hvordan kan der skabes et gudstjenesteliv uden fysisk fællesskab? Hvordan kan jeg agere som præst i et kirkerum uden kirkemure, og hvor menigheden er individualiseret på hver deres matrikel?

VALGTE VIDEO FRA

Der gik ikke lang tid efter nedlukningen, før tiltag poppede op rundt om i sognene. I særlig grad var der mange, der gik i gang med at optage video og streame andagter fra sognekirkerne.

Jeg overvejede et kort øjeblik det samme, men fravalgte det digitale, dels på grund af

min egen forfængelighed, og dels fordi jeg havde overvejelser om, hvem menigheden er, når man som præst står foran et kamera – hvem er så bagved? Hvem tales der med, til og for? Hvor meget fokus skal der være på præsten i det digitale gudstjenesteunivers? Ligeså gjorde jeg mine overvejelser om det at være kaldet til det lokale og ikke i det universelle og grænseløse. Min konklusion blev, at jeg fysisk ville ud til menigheden med en gudstjeneste på papir.

UD TIL MENIGHEDEN

Jeg prøvede at se en konkret menighed for mig. Oplagt var det, at menigheden på det lokale plejehjem kunne være interesseret. Derfor tog jeg kontakt til forstander for De Gamles Hjem Susanne Brauer Christiansen, som blev vældig begejstret over ideen med at lægge en gudstjeneste i postkassen. Jeg grublede lidt over, at en sådan gudstjenesteliturgi skulle være enkel, genkendelig i sit gudstjenestelige udtryk og med mulighed for at bygge et ritual op.

Søn- og helligdags- refleksionerne

består af:

- Hilsen
 - Salmeforslag og henvisning til www.salmebogenonline.dk
 - Dagens evangelium og et billede
 - Refleksion
 - Bøn
-

Desuden skulle det give grundlag for eftertanke. Susannes gode respons fik mig til at overveje, om ideen kunne udbredes. Derfor begyndte jeg at se menigheden for mig, som den ser ud i Glamsbjerg og Køng kirker på søn- og helligdage, og det blev klart for mig, at det var disse konkrete mennesker, jeg skulle koncentrere mig om. Ligeså mennesker som jeg i et sjælesørgerisk øjemed, har haft kontakt med.

Jeg besluttede mig for at gå rundt i sognet til dem jeg kender fra menigheden og dumpe en "hjemmegudstjeneste" i postkassen med en opfordring til, at "hvis nogen kender nogen", som måske også ville have et brev, så skulle man bare henvende sig. Jeg henviste også til refleksionerne på to Facebooksider med et link til sognets hjemmeside, og jeg lagde et par kuverter i "Vejkirken" på Torvet i Glamsbjerg.

På første runde var jeg rundt ved 15 postkasser, og det tal voksede til 32 i ugen efter.

EN SNAK VED POSTKASSEN

Jeg fik flere telefonopkald fra menigheden i de følgende dage med "tak for hilsenen" og "ja tak, jeg vil gerne have de følgende breve." Det var rart. Ved flere tilfælde opstod der en snak ved postkassen (på to meters afstand), fordi menighed og præst mødte hinanden på den store postuddeling. Der er noget fint ved, at det er menigheden, der henvender sig til præsten og ikke omvendt. Det fortæller mig, at der bliver kaldt på præsten og i særlig grad på evangeliets indhold. Det fortæller om evangeliets styrke både i glædelige og i svære tider. Det fortæller, at evangeliet kan bære, når vi er fysisk isolerede fra andre – også hvis man kun er sig selv i dagligdagen. Nye >>>

*På første runde
var sognepræst
Anja Damkjær
True rundt ved
15 postkasser. Det
tal voksede til 32
i ugen efter.*



ritualer kan bygges op, når mange andre af dagligdagens rytmer må omlægges eller slet ikke kan lade sig gøre, og det var mit håb med refleksionerne, at man kunne ritualisere sin læsning f.eks. ved at tænde et stearinlys, nyde en kop kaffe og give sig i kast med at synge et salmevers og bede en bøn.

EFTER CORONA

Kirkerne er åbnet igen. Det er godt igen at kunne samles, hvor kirkens mure sætter rammen for den fælles gudsdyrkelse. At vi

kan synge i fællesskab og høre Ordet i fællesskab. Men der er en del af menigheden, som ikke kan komme i kirke, fordi de er syge eller i risikogruppen. For dem fortsætter jeg med at køre forbi med søndagens prædiken, hvis de har lyst til det. De Gamles Hjem får søndagens prædiken de uger, hvor der ikke er plejehjemsgudstjeneste. Jeg er desuden blevet mere bevidst om i sjælesørgeriske sammenhænge at henvise til kirkegang og til muligheden for at få prædikenen i postkassen eller på mail. ■

*Marie Nielsen
har fået en gudstjeneste i postkassen og vinker til
sognepræst Anja
Damkjær True på
"coronaafstand".*



HVAD CORONA LÆRTE OS

Refleksioner fra
provsterne i
Fyens Stift

**Vi kan fint være sammen hver for sig, hvis det skal være.
Men det bedste er nu engang at kunne mærke hinanden;
se hinanden i øjnene, sidde og tale sammen.**

BENTE HOLDGAARD, SVENDBORG PROVSTI

”

*Det kristne næstekærlighedsbud er en markant
og tidløs modsigelse af troen på den moderne og
grænseløse ret til fri udfoldelse. Coronakrisen
gav os en påmindelse om, hvor afhængige vi er
af hinanden, da den grænseløse udfoldelse blev
standset for en stund.*

ULRIKA REGINA LJUNG, ODENSE SANKT KNUDS PROVSTI

*Jeg synes, at jeg først og fremmest
vil tage med mig, hvor hurtigt
at vi kan omstille os til en ny
situation både i forhold til
online-gudstjenester og i forhold
til, hvordan vi holder kirkelige
handlinger. I den forbindelse
tænker jeg både som folkekirke
overordnet set og lokalt.*

INGE DALSGAARD JENSEN, MIDTFYN PROVSTI

SJÆLESORG PÅ HAVNETRAPPEN

Der var behov for eksistentielle samtaler på byens trapper og bænke

AF **INGE MORITZEN**,
MENIGHEDSRÅDSMEDLEM I VOR FRUE SOGN I SVENDBORG

Solrige dage og god tid gav mig og andre gode tider i byen, midt i en coronalukket by. Gåture og pauser på bænke og trapper. Og samtaler på tværs af bekendtskaber. Jeg har været menighedsrådsformand i et af Svendborgs sogne i mange år, så jeg kender mange af byens ansigter. Vi mødes i kirken, til foredrag osv. Men de lange samtaler bliver det sjældent til i en travl hverdag.

Men nu var der tid, flere var ensomme, og jeg en kendt samtalepartner for mange. Flere samtaler udviklede sig over de dagligdags, fælles problemstillinger – coronahår, lukkede kirker, savnet af biblioteker og manglen på familietæthed til mere eksistentielle og personlige emner.

SAVN AF BØRN OG BØRNEBØRN

På et trappetrin på Havnetrappen var jeg det øre, der kunne lægges til en ældre kvindes bekymring for at blive ramt af corona, sygdommens ukendte forløb og savnet af besøg fra børn og børnebørn. Jeg kunne ikke trøste med fakta, men jeg fik vendt emnerne, og konkret henvist til at opsoge Ældrerådets mulighed for at få en telefonen.

På en parkbænk i Svendborg mødte jeg en kvinde, som var ked af, at hun ikke kunne være med til at begrave en nær veninde, fordi der kun måtte være ganske få med i kirken. Vi fødte en ide om, at hun kunne være tilfældigt til stede på byens kirkegård - lige når veninden skulle begraves. Og for at være sikker på, at det var ok, så kunne jeg heldigvis lige finde et nummer på det stedlige kirkekontor. For som tidligere menighedsrådsformand i mange år kender jeg naturligvis hjemmesiden sogn.dk.

BEHØVER IKKE VÆRE NÆRE VENNER

Efter samfundet er åbnet mere op forsøger jeg stadig at gribe de vigtige samtaler i nærmiljøet - vi holder jo de samme pauser i byens rum. I samtalerne kan man få lov til at reflektere og finde nye veje, og det er måske nemmere at tale med mig om problemer end at tale med børn og børnebørn – for dem vil man måske ikke bekymre. Sjælesorg kan foregå mennesker imellem, og man behøver ikke at være nære venner for at hjælpe hinanden. Det blev klart for mig i coronaperioden. ■



*På Havnetrap-
pen i Svendborg
oplevede menig-
hedsrådsmedlem
Inge Moritzen,
at man ikke
behøver være
nære venner
for at hjælpe
hinanden.*

DEN ÅNDELIGE SULT

Corona førte til større behov for sjælesorg

AF **METTE GRYMER,**
SOGNEPRÆST I NYBORG

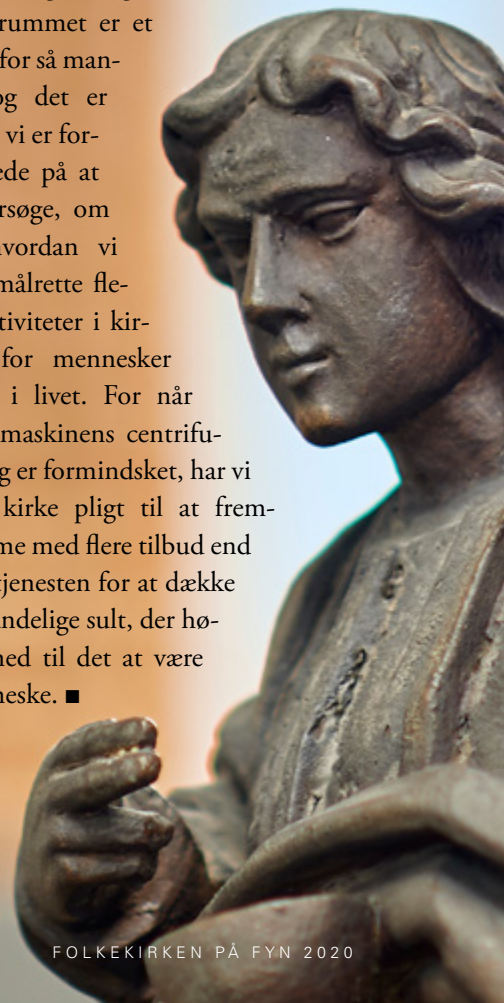
Corona-nedlukningen førte til langt flere henvendelser til præsterne af sjælesørgersk karakter. For det første var der ældre, der nu havde rum og lejlighed til at tænke over deres fortid, nutid og fremtid med en død, der måske ikke længere var et 'hvis', men et 'når'. Deres overvejelser kunne være af den praktiske slags, hvem der skulle arve den gamle broche og den nyindkøbte vaskemaskine, og flere havde helt konkret kontaktet bedemænd til sammenligning af kisteomkostninger.

Henvendelsen til os præster var af en anden art: Måske ville man gerne fortælle sin livshistorie. Måske ville man gerne have et personligt indtryk af sin præst. Det kunne også være en dårlig samvittighed fra fortiden, der nagede, og det kunne også være en uenighed i familien i nutiden, man gerne ville dele med en udenforstående.

KVINDER MIDT I LIVET

For det andet oplevede vi en større søgning fra fortrinsvist kvinder midt i livet. Kvinder, for hvem børnene var ved at flytte hjemmefra, og som derfor havde mere tid til sig selv end den forgangne med en vaskemaskine, der kørte i døgndrift for at kunne følge med efterspørgslen på rent tøj. Mange oplevede en tomhed, som vi efter samtale sommetider fandt vej til at beskrive som en sult efter mere i livet. Det var ikke, fordi det haltede på den relationelle eller arbejdsmæssige plan. Men sandsynligvis på det åndelige. Måske havde denne dimension været tavs i mange år med børnepraktik, og ligeså simpelt det er at lægge vasketøj sammen, ligeså kompliceret kan det for mange være at finde ud af, hvor og hvordan man skal nære den religiøse uro. For hvem er jeg udover at være mor? Findes der en Gud? Er kirken mon noget for mig?

Det er glædeligt, at kirkerummet er et helle for så mange, og det er klart, vi er forpligtede på at undersøge, om og hvordan vi kan målrette flere aktiviteter i kirken for mennesker midt i livet. For når vaskemaskinens centrifugering er formindsket, har vi som kirke pligt til at fremkomme med flere tilbud end gudstjenesten for at dække den åndelige sult, der hører med til det at være menneske. ■



DEN GODE AFSTAND

Corona fik os til at se, hvad der er vigtigt

AF **CHRISTIAN VON TANGEN SIVERTSEN**,
SOGNEPRÆST I NYBORG

Det hører til sjældenhederne, at jeg ligefrem bryder ud i jubelråb ved udsigten til at skulle fejre gudstjeneste. Ikke desto mindre var det, hvad jeg gjorde hele to gange under corona-epidemien – blev ude af mig selv af spontan glæde ved udsigten til endelig at måtte få lov til at fejre gudstjeneste igen. Det skete første gang, da det forlød, at kirkeministeren ville give en undtagelsesvis tilladelse til at vi kunne fejre påske i landets kirker, og anden gang da vi så endelig fik grønt lys til at starte igen i hele landet.

Mine reaktioner talte deres eget umisforståelige sprog om, hvad der var mit aller-

største savn under nedlukningen – gudstjenestefejring i vores smukke kirkerum. Men samtidig talte de dermed også et mere indirekte sprog om, hvordan det at komme på afstand af sin hverdag ofte kan være befordrende for, at man kan se tingene i et klarere og større perspektiv. Et perspektiv, hvor tingene nærmest af sig selv træder tydeligere frem i sammenhæng, og det bliver nemmere at afgøre, hvad der er vigtigt – og hvad der er knap så vigtigt.

OVERFLØDIGE MØDER

Og mon ikke jeg deler den erfaring med de fleste? At vi under nedlukningen erfarede tydeligere end ellers, hvad der først og fremmest binder os til vores kirke, og skænker os noget, vi har temmelig svært ved at undvære. Og mon ikke vi også alle erfarede, at der samtidig faktisk var en hel del, vi godt kunne undvære? F.eks. at belaste

os selv og hinanden med alt for mange overflødige møder og mails og sætning af aktiviteter, der alt sammen og hver for sig kan være udmærket, men som bare ikke er særligt afgørende, når det virkelig gælder, og – hvad værre er – som desværre nogle gange kan få os til at miste fokus og glemme det afgørende perspektiv på vores kirke og dens liv.

I den forstand blev vi alle skænket en vigtig påmindelse under nedlukningen – at det er afgørende en gang imellem at træde på afstand af sit travle liv. Træde tilbage og spørge: hvad er uopgiveligt, og hvad er ikke? Hvor skal vi lægge vores største kræfter, og hvor skal vi være varsomme med ikke at lægge dem?

Ikke af dovenskab men ene og alene for at lægge hjerte og energi i det, der binder og forbinder os mere end noget andet i vores land – kirken og dens gudstjenestefejrende fællesskab. ■

HJEMSENDT UNDER COVID-19

Fredag den 13. marts blev hverdagen med et slag anderledes for kirkens ansatte

AF **ANDERS FRIIS KNUDSEN,**
KORDEGN I PAARUP

Paarup Sogn er det største i Hjallese Provsti. Med 1,57 kordegne, 1,5 organist, 2 kirketjenere, hverdagssangere, søndagssangere, børnekor, 7 konfirmandhold og et væld af aktiviteter er vi vant til at møde ind i en sognegård, der summer af liv ugen igennem.

Fra fredag den 13. marts blev hverdagen på en gang anderledes. Da jeg lukkede kordegnekontoret ned for weekenden, blev telefonen viderestillet, og jeg pakkede computeren i rygsækken. Fra den dag arbejdede jeg ved mit skrivebord derhjemme på 1.sal.

Samarbejde med kolleger fandt nye former, mens vi var sendt hjem. Udskrivning af salmefoldere foregik fx på den måde, at kirke- og kulturmedarbejderen fra sit hjem kunne sætte salmefolderen op i in-design og sende den til mig. Når jeg trykkede på print-ikonet, kunne jeg printe ud på den printer, der står i sognegården, og kirketjeneren kunne her få en færdig salmefolder med til de kirkelige handlinger, vi havde under kirkens lockdown.

VIELSER BLEV UDSAT

Allerede fra mandag den 15. marts fik vi kordegne travlt. Telefonen ringede konstant. Det var først og fremmest vielser og barnedåb, der måtte udsættes eller skulle aflyses.

I de fem sogne, kirkekontoret betjener, havde det et sådant omfang, at vi lavede en Coronamappe med de aftaler, der ikke kom ind på en ny dato med det samme. Vores dåbsmappe har et ikke tidligere set omfang, da vi nu, i slutningen af juni 2020, har aftaler om dåb langt ind i 2021.

Halvanden uge inde i lockdown fandt vi ud af, at kalendermøder for kirkens personale stadig var nødvendige. Da vi ikke kunne mødes fysisk, blev det telefonmøder.

ANNONCER I STEDET FOR KIRKEBLAD

Er der noget, vi kan tage med tilbage i hverdagen på den anden side af Covid-19? Telefonmøderne har været en effektiv måde at klare nødvendige aftaler på. Svagheden har været det sociale aspekt, der også er en del af et fysisk møde.

Kirkebladet var planlagt til udgivelse i maj. Det blev opgivet, da vi ikke meningsfyldt kunne melde noget ud om aktiviteter, der lå to-tre måneder fremme i tiden uden at kende vilkår og rammer for disse. I stedet har vi i Paarup valgt at benytte Facebook og hjemmeside i kommunikationen. Samtidig har vi – i kraft af vores kirke- og kulturmedarbejder – kunnet styrke kontakten til Lokalavisen og Fyens Stiftstidende. I stedet for at trykke et kirkeblad, der ville være forældet inden udgivelsen, er der købt helsides-

*Kordeg
Anders Friis
Knudsen hav-
de travlt på sit
hjemmekontor
under coro-
nalukningen.*



annoncer i Lokalavisen. Efter de første to annoncer har menighedsrådet besluttet at fortsætte med avisannoncer i stedet for kirkebladet frem til sommeren 2021.

NYE SUCCESKRITERIER

Vores kriterier for succes ændrer sig, når der ikke kan være 280 til en konfirmation eller blot 80 til en højmesse med barnedåb. Nu er det en succes at ramme det rigtige antal uden at måtte afvise nogen ved kirkedøren. Vi har været begunstiget med godt vejr, så deltagere ved bisættelser har kunnet stå på kirkegården under handlingen og således

være til stede på afstand, når en kær ven eller slægtning skulle herfra. Ubehaget ved at skulle afvise nogen er ikke til at komme uden om. Generelt er dette dog blevet mødt med forståelse, men det har givet en ekstra sikkerhed i situationen, at regler og deres fortolkning ikke er noget, vi har fundet på. Vi har fået anvisninger, som vi følger.

Når vi har været vant til 70-80 deltagere i arrangementer i sognegården uge efter uge, er det underligt at glæde sig, når der kom 16 til det første arrangement efter genåbningen. Men det tæller med i succeserne, ligesom det var en succes, at der igen i juni kunne holdes menighedsrådsmøde. ■

HVAD CORONA LÆRTE OS

Refleksioner fra
provsterne i
Fyens Stift

”

Vi har opdaget, hvor meget der ligger i et håndtryk eller en berøring, og hvor meget vi savner det; når vi siger farvel til begravelsesfølget, siger tillykke til brudeparret eller blot vil række en trøstende hånd ud ved sygelejet.

BENTE HOLDGAARD, SVENDBORG PROVSTI

Folkekirken har meget stor betydning i forbindelse med dødsfald, og det var derfor ekstra svært at være nødsaget til at sætte loft på deltagerantallet ved begravelser og bisættelser.

LARS OLE JONSEN, FAABORG PROVSTI

Vi blev bekræftede i, at folkekirken ikke er et ligegyldigt element i menneskets liv. Det skal vi huske på, når hverdagen vender tilbage, så vi ikke forfalder til igen at ligge under for den misforståelse, at folkekirken er ligegyldig, selv om den måske ikke er det vigtigste i menneskers liv.

PAW KINGO ANDERSEN, HJALLESE PROVSTI

NÅR RITUALERNE RYKKER UDENFOR

Flere kirkelige handlinger foregår i det fri, fordi der må være færre i kirken på grund af smittefare. Måske er udendørs handlinger kommet for at blive

AF **SIMON L. JYLOV**,
SOGNEPRÆST I ESPE, VANTINGE OG HILLERSLEV

Coronakrisen har tvunget os til at prøve nye veje for at imødekomme folkekirkens medlemmer, og nu er vi nødt til at overveje, om vi skal fortsætte.

Jeg har selv været modstander af at føre aktiviteterne ud af kirkerummet. Vi har et smukt og velindrettet rum, så hvorfor ikke bruge det. Selvom vi godt ved, at Gud er med os, hvor end vi er, så er rammen, som kirkerummet skaber, dog bare noget særligt. Vi kunne risikere, at de kirkelige handlinger pludselig mistede deres betydning og substans ved at rykke dem udenfor, og vejen var ikke lang ift. at de kirkelige handlinger blev mere handlinger end kirkelige.

UDENDØRS BISÆTTELSE

Men nu har jeg selv prøvet at have en udendørs bisættelse, som vi gennemførte efter samtale med familien, da der var tale om et ungt menneske, hvor det havde været helt umuligt at få alle familiemedlemmer, venner og veninder med i kirken. I stedet for at skulle vælge nogen fra fik alle mulighed for at deltage. I samarbejde med familien og kirkens personale fik vi tilrettelagt et område, som kunne fungere som det sted, hvorfra bisættelsen skulle foregå.

Vi havde et lille højtaleranlæg med, og havde printet sangark og selve begravelsesprædikenen, som de tilstede-

værende kunne tage. Der blev ikke sat stole op, og ritualet var gjort så kort, som det var muligt. Der var tre salmer – to ved kisten og en ved bilen.

Som man kan se på billedet, som vi har fået tilladelse af familien til at bruge, havde vi arrangeret blomsterne samlet, med god plads om kisten, og generelt god plads til at folk kunne stå omkring.

Hele handlingen forløb ganske smukt, og Vorherre holdt hånden over os og lod regnvejret vente.

Efterfølgende har familien og jeg talt om det, og i deres optik var det den bedst mulige løsning, og havde der ikke været restriktioner, så havde de nok gerne villet være ude alligevel. For dem blev det en afsked, hvor afdøde blev mindet, hvor ordet blev forkyndt, og hvor der var plads til både sorgen og alle de mennesker, der dukkede op.

Personalet og jeg talte også om det efterfølgende. Det var første gang, vi skulle prøve en udendørs bisættelse, så der var naturligvis meget, der skulle forberedes, men ved fælles hjælp lykkedes det. Ikke mindst takket være gravernes store engagement og overblik over det praktiske, blev det en meget smuk bisættelse.

HVAD MED BARNEDÅB?

Men hvad så med fremtiden? Jeg må tilstå, at jeg nu er af >>>



*En udendørs
bisættelse
giver bedre
mulighed for
at få plads
til familie
og venner.*

den overbevisning, at de udendørs kirkelige handlinger er kommet for at blive. Det bliver ikke sidste gang, vi holder bisættelse udenfor, og jeg håber, at man i folkekirken i fremtiden vil se på mulighederne for udendørs barnedåb – både ved kirken og også hjemme privat.

Under coronakrisen havde jeg en barnedåb, hvor vi var syv i kirken. Familien med to vidner, kirkesanger, organist og mig. Det er nok den smukkeste dåb, jeg har været med til. Hele handlingen var centreret om dåben, og hvad dåben betyder, og familien var efterfølgende ganske rørte over hele forløbet. Lige i det øjeblik var der bare os og Gud, og Helligånden føltes meget nærværende.

Blev barnet døbt ind i menigheden, selvom menigheden

ikke var til stede? – Ja, det er jeg ikke i tvivl om, at det gjorde. Om barnet bliver en del af menigheden er ikke betinget af, at dåben foregår i kirkerummet, at den vante menighed er tilstede eller den slags, men at vi fra kirken italesætter og viser, at dette barn er en del af noget større.

Det er min klare overbevisning, at folkekirken får svært ved at vende tilbage til tiden før corona. Nu har vi én gang vist, at vi godt kan gennemføre handlinger udenfor, og det tror jeg, at vi skal fastholde. Dermed viser vi, at vi følger med tiden, men dog insisterer på, at bare fordi det er udendørs, betyder det ikke, at der kan være mindre Gud og Jesus. Ritualerne er og bliver de samme, men rammerne kan måske ændres. ■

*Sognepræst
Simon Jylov
håber, at man
i folkekirken
vil se på
mulighederne
for udendørs
barnedøb.*





FAKTA OM FYENS STIFT

Fyens Stift består af Fyn med omliggende øer.

I stiftet er der pr. 1. januar 2020 498.506 indbyggere fordelt på 234 sogne og 7 valgmenigheder. Der er 393.961 folkekirkemedlemmer.

Fyens Stift omfatter 11 provstier, 251 kirker, 171 menighedsråd og 195,25 præster, heraf 11 provster.

De 195,25 præstestillinger var fordelt med 184,55 præster betalt af Fællesfonden og 10,7 lokallønnede præster oprettet af de lokale menighedsråd.

Biskop Tine Lindhardt er stiftets øverste myndighed i gejstlige anliggender. Biskoppen har tilsyn både med præster og menigheder i stiftet og har således ansvar for at sikre, at samtlige områder i stiftet får den nødvendige kirkelige betjening (biskoppen fordeler præstestillingerne i stiftet). Biskoppen har desuden et ansvar for at løfte større kirkelige opgaver i stiftet og en væsentlig formidlingsopgave i stiftet og mellem folkekirken og det øvrige samfund. Det kan bl.a. omfatte afholdelse af stiftsdage, udgivelse af stiftsbog og stiftsblad og udvikling af f.eks. skole-kirkesamarbejde.

Derudover varetager biskoppen opgaver som klageinstans ved uenighed om forretningsgangen i menighedsråd og provstiudvalg, opgaver i forbindelse med de ansatte ved kirker og kirkegårde og opgaver på præsteområdet.

Stiftsøvrigheden består af biskoppen og stiftamtmanden.

Stiftsøvrighedens opgaver omfatter:

- Juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg.
- Tilsyn med menighedsrådenes forvaltning af kirker og kirkegårde.
- Godkendelse af ændringer i kirkebygninger, som er mere end 100 år, samt udvidelser og anlæggelse af kirkegårde.

Stiftsrådet for Fyens Stift består af 17 medlemmer.

Biskop Tine Lindhardt og domprovsten er fødte medlemmer. Fra hvert provsti udpeges et valgt menighedsrådsmedlem til rådet. Derudover vælges en provst og tre sognepræster blandt stiftets provster og præster.

Stiftsrådet har til opgave at bestyre stiftsmidlernes forvaltning. Stiftsrådet bestyrer midlerne på menighedsrådenes vegne og fastsætter herunder en politik for udlån af stiftsmidlerne til de lokale kasser. Stiftsmidlerne, som består af kirkernes og præsteembedernes kapitaler udgør i Fyens Stift 440 mio. kr. (på landsplan ca. 4,6 milliarder kr.).

Stiftsrådet kan udskrive et bindende stiftsbidrag fra kirkekasserne til aktiviteter i de enkelte stifter. Det bidrag, som udskrives, kan ikke overstige en procent af den lokale ligning i de enkelte ligningsområder i stiftet. Bidraget udgør i Fyens Stift 0,35 procent.

AF- OG TILGANG AF PRÆSTER

SEPTEMBER 2019 - SEPTEMBER 2020

RYSLINGE Sognepræst **Jakob Daniel Lund Olesen** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/9 2019

ØRBÆK Sognepræst **Rasmus Markusen** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/9 2019

MUNKEBO Sognepræst **Iben Bager Sjødahl Nielsen** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/9 2019

BRÆNDEKILDE-BELLINGE Sognepræst **Dorte Wittrup Winther** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/9 2019

HERRESTED, REFSVINDINGE OG KULLERUP Sognepræst **Anasia Sjøsted-Elnef** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/9 2019

ÆRØ Sognepræst **Pia Vandrup** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/9 2019

HERRINGE-GESTELEV Sognepræst **Kamille Nygård** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 30/9 2019

SVENDBORG PROVSTI OG VOR FRUE Provst **Bente Holdgaard** tiltrådte sin stilling som provst og sognepræst d. 1/10 2019

NYBORG Provst **Hans Bredmose Simonsen** fratrådte sin stilling som provst og sognepræst d. 31/10 2019

SKÅRUP Sognepræst **Anders Kjærsg** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/11 2019

VOLLSMOSE Sognepræst **Ole Amund Halvorsen Gaustad** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 30/11 2019

SKELLERUP-ELLINGE Sognepræst **Pernille Skov Vilhelmsen** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/12 2019

KERTEMINDE-DRIGSTRUP Sognepræst **Anna Elisabeth Gabriella Dahm** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/12 2019

SEDEN OG ÅSUM Sognepræst **Charlotte Rørdam Kristensen** tiltrådte sin stilling som sognepræst d. 1/12 2019

SANKT KNUDS Sognepræst **Marianne Hougaard Larsen** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 31/12 2019

ÆRØ Sognepræst **Rikke Dupont Drud Sørensen** tiltrådte stillingen som sognepræst d. 1/1 2020

BOGENSE-NØRRE SANDAGER Sognepræst **Ole Ferdinand Hansen** tiltrådte stillingen som sognepræst d. 1/1 2020

SANKT JØRGENS, SVENDBORG Sognepræst **Martin Johannes Wemmelund** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 31/1 2020

GUDBJERG OG GUDME-BRUDAGER Sognepræst **Morten Sørensen** tiltrådte stillingen som sognepræst d. 1/2 2020

MARSLEV-BIRKENDE Sognepræst **Louise Husted Rosenberg** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 29/2 2020

KORUP Sognepræst **John Børsting Mikkelsen** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 31/3 2020

SANKT KNUDS Sognepræst **Kirsten Søgaard Kjær** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 30/4 2020

OLLERUP OG KIRKEBY Sognepræst **Andreas Gabriel Bojsen-Møller** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 30/6 2020

ØRE-VEJSTRUP-LUNDEBORG Sognepræst **Jane Ernlund Fromberg** fratrådte sin stilling som sognepræst d. 31/7 2020

HERRINGE-GESTELEV Sognepræst **Eva Lykke Jensen** tiltræder stillingen som sognepræst d. 1/9 2020

KVÆRNDROP Sognepræst **Søren Ildved** tiltræder stillingen som sognepræst d. 1/9 2020

SANKT JØRGENS, SVENDBORG Sognepræst **Thomas Molter Sjøberg Neergaard** tiltræder stillingen som sognepræst d. 1/9 2020

SVANNINGE Sognepræst **Marie Therese Strand Kudajewski** tiltræder stillingen som sognepræst d. 1/9 2020

HVAD CORONA LÆRTE OS

FOLKEKIRKEN PÅ FYN 2020

er udgivet af Fyens Stift
September 2020

FYENS STIFT

Klingenberg 2, 5000 Odense C
Tlf. 66 12 30 24
Mail: kmfyn@km.dk

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Tine Lindhardt

REDAKTØR:

Marianne Holst Hyrlov

REDAKTION:

Fyens Stiftsråds kommunikationsudvalg

FOTO:

Ard Jongsma
Thomas Christensen, side 28 og 29
Laila Hansen, side 46

GRAFISK DESIGN:

Lisbeth Fink

TRYK:

Step

ISBN: 978-87-90345-24-2

*De mennesker, der citeres, fortælles om
og vises billeder af i Stiftsbogen, har
givet deres samtykke til at medvirke.*



Tryksag
5041 0072



MIX
Papir fra
ansvarlige kilder
FSC® C011323

HVAD CORONA LÆRTE OS

Der er ikke noget godt at sige om coronapandemien. Den er en katastrofe. Men selv en katastrofe kan vi lære noget af.

Stiftsbogen 2020 indeholder artikler, som handler om, hvad man forskellige steder i Fyens Stift har lært af coronapandemien.

Præster fortæller, hvordan de har brugt videoandagter og sociale medier for at nå ud til mennesker, da kirkerne var lukkede. Andre præster gik i samarbejde med lokalradioen eller lagde en prædiken i postkassen hos dem, der gerne ville have det.

Kirkens sociale arbejde fandt også nye veje under coronapandemien. For eksempel med telefonkæder, sjælesorgssamtaler i det fri og tilbud om indkøb for mennesker, der ikke selv havde mulighed for at handle eller hente medicin.

Hvad kan folkekirken tage med videre? Har man genopdaget noget umisteligt? Hvilke nye tiltag er kommet for at blive? I stiftsbogen er der inspiration at hente og stof til eftertanke.